

Det Kongelige Nærings- og Fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Deres referanse
22/7601-15

Vår referanse
22-1904

Vår dato
30.11.2022

NNN hørings svar - Forbud mot usaklige forskjeller i innkjøpsbetingelser i verdikjeden for mat og dagligvarer

Mat- og drikkevareindustrien er Norges største fastlandsindustri. Den har produksjon, verdiskaping og arbeidsplasser i alle fylker, og den sysselsetter om lag 53 000 mennesker. Denne næringen trenger gode og stabile/forutsigbare rammevilkår for å sikre vekst, utvikling, rekruttering og flere arbeidsplasser.

Formålet med høringen er å sikre bedre konkurranse i dagligvaremarkedet. Vi vil understreke at den største utfordringen er maktkonsentrasjonen vi finner i handelsleddet, med tre dominerende kjeder. Langt over tusen leverandørene har altså kun tre hovedaktører hvor de kan selge sine varer. Vi mener at et bedre utgangspunkt for å svare ut høringen er å etterforske makt i markedet, størrelse på dagligvarekjedene, integrert distribusjon og grossisttjenester, EMV, oppkjøp av dagligvareprodusenter, bruk av D-listing som markedsrett, overetablering av butikker, krysssubsidiering av produkter, og prisøkninger utenom leverandørenes to årlige muligheter for prisøkninger er tiltak som vil styrke konkurransen.

NNN kan ikke anbefale å innføre en forskrift slik som departementet foreslår.

Vi mener at det finnes andre løsninger som vil være bedre egnet for å sikre en sunnere konkurranse i dagligvaremarkedet, som hverken alternativ 1. eller 2. svarer ut. Vi har tidligere gitt innspill på at Dagligvaretilsynet må få utvidet sin myndighet, samt strengere sanksjonsmuligheter.

Noen viktige punkter vi mener må følges opp:

- Forslaget til forskrift er feil utformet med tanke på begrunnelsesplikt, i det alt ansvar for dokumentasjon ligger hos leverandørene. Det bør settes krav til at også kjøper får ansvar i forhold til begrunnelsesplikt. (§3 i forskrift «Begrunnelsesplikt»)
- I to separate saker har Stortinget vedtatt betydelige inngripen i denne verdikjeden for mat og dagligvarer. Mange av disse punktene er enda ikke fulgt opp. Vi vil heller vise til at de andre vedtakene må iverksettes først, før man eventuelt lager en forskrift for å regulere innkjøpspriser i verdikjeden.

Vår dato
30.11.2022

Vår referanse
22-1904

- Vi mener dagligvarekjedenes vertikale integrasjon hemmer god konkurranse, og med den foreslåtte forskriften vil dette forsterkes ved at dagligvarekjedene vil øke sin bruk av EMV-produkter, og føre til mer omsetning i en lukket verdikjede.
- Forhandling om pris på produkt inneholder flere forskjellige faktorer, som ikke lett lar seg måle opp imot hverandre. Hva er «like priser»? Eksempler på hva som kan ligge i en avtale mellom leverandør og dagligvarekjede er; Pris på produkt, betaling for hylleplass i butikk, markedsføring, grossisttjenester, og distribusjonstjenester mv. Hver av disse elementene kan også inneholde forskjell i kvalitet. Dette betyr at det kan være vanskelig å finne reelle «like priser».
- Tilgang til grossist- og distribusjonstjenester på like vilkår er et av de største hindrene for god konkurranse og mulighet for nye aktører å etablere seg i dagligvarebransjen. Uavhengig av hva de tre kjedene får i innkjøpsbetingelser er det de som setter prisen til en ny kjede/aktør, som må kjøpe sine varer fra det etablerte grossistleddet. En «åpning» av grossist og logistiktjenester gjennom å skille forhandling av pris på produkt i fra forhandling om logistiktjenester og distribusjon av varer, vil gi bedre konkurranse i dagligvaremarkedet. Vi mener dette bør reguleres i forskrift.
- Levering av varer i dagligvaremarkedet direkte til butikk må reguleres slik at leverandørene i dagligvaremarkedet selv kan bestemme om de vil levere direkte til butikkene eller til kjedenes egne grossistlager. Vi mener dette bør reguleres i forskrift.

Med vennlig hilsen
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund

Lars Iver Wiig
Næringspolitikk/ Rådgiver
Tlf.: +47 90649110
Epost: lars.iver.wiig@nnn.no

Dette brevet er godkjent elektronisk i NNN, og har derfor ingen signatur.